

Ο Πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Γ. Παπανδρέου παραχώρησε "μίνι" συνέντευξη Τύπου, μέσα στο αεροπλάνο από Κρακοβία προς Αθήνα, προς τους πολιτικούς συντάκτες που τον συνόδευαν και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις τους:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΑΤΣΗΣ (ΝΕΑ): Επειδή είχε μια ιδιαιτερότητα, η δική σας στάση στο Πολωνικό, μήπως στις συνομιλίες σας με τον Γιαρουζέλσκι, σας ζητήθηκε να αναπτύξετε κάποιες πρωτοβουλίες, ώστε να υπάρξει μια άρση των κυρώσεων, που υπάρχουν κατά της Πολωνίας;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Θα ήθελα να πω, απαντώντας σ' αυτή την ερώτηση, κάτι περισσότερο. Από τις πρώτες δύσκολες μέρες - και τις θυμάστε, δεν χρειάζεται να τις περιγράψω - όταν η σύγκρουση πήρε τέτοιες διαστάσεις, ώστε η οικονομία πραγματικά έπαψε να λειτουργεί, τα κατ' οχήματα να έχουν προϊόντα, όταν πραγματικά γενικεύθηκε μία τεράστια πολιτική και οικονομική κρίση, από τον καιρό εκείνο μέχρι σήμερα είχα την ευκαιρία να πληροφορούμαι από τον στρατηγό Γιαρουζέλσκι για τους μακροπρόθεσμους στόχους του και τη στρατηγική την οποία ακολουθούσε, έτσι ώστε να γίνει κατανοητή στη δικιά μας τη πλευρά. Σήμερα μπόρεσα να επιβεβαιώσω, με το πρόγραμμα που είχε καταστρώσει για την ομαλοποίηση και αν θέλετε για την αλλαγή, όπως στα μέτρα τους τη βλέπουν, το πρόγραμμα αυτό πράγματι είχε και έχει τσθεί σε εφαρμογή. Και ο Γιαρουζέλσκι δεν έχει αποστεί από τις αυτοδεσμεύσεις του της εποχής εκείνης.

Είναι σαφές επίσης ότι η μεγάλη αγανάκτηση στη Δύση για την διάλυση της "Αλληλεγγύης", δεν οφείλεται στο γεγονός ότι τα καπιταλιστικά καθεστώτα της Δύσης θέλουν να έχουν "Αλληλεγγύη" στη δικιά τους χώρα. Ειδικά μια συνδικαλιστική οργάνωση που έχει σαν βάση την περιφέρεια την γεωγραφική και όχι τον τομέα ή τον κλάδο και παίρνει πια καθαρά πολιτική διάσταση.

Επομένως, πραγματικά ο στόχος της επίθεσης δεν ήταν η μεγάλη τους ευαισθησία - θα ήθελα να την δω στην Τουρκία, στη Χιλή, στο Σαλβαδόρ, θα ήθελα να την δω εκεί πρώτα - γιατί η Τουρκία ανήκει στο δημοκρατικό στρατόπεδο, μην το ξεχνάμε, έστω και αν εκτελεί κάθε μέρα συνδικαλιστές και αριστερούς και πολιτικούς αντιπάλους της, αλλά οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι με βάση τις τεράστιες εσωτερικές εκρηκτικές δυσχέρειες που είχε η Πολωνία, θεωρήθηκε ένας κατάλληλος κρίκος, ο πιο αδύνατος κρίκος του ανατολικού μπλόκ, για να υπάρξει αποσταθεροποίηση γενικότερη με όλες τις συνέπειες που αυτό μπορούσε να έχει και για την ειρήνη στην Ευρώπη.

Με το ερώτημα που θέσατε κ. Φάτση, είναι αν ο Γιαρουζέλσκι μου ζήτησε να παρουσιάσω την υπόθεση στο δυτικό χώρο και να συμβάλω - αν θέλετε - στην άρση εκείνων των κυρώσεων που ακόμη παραμένουν.

Θα ήθελα να καταστήσω σαφές ότι η Κυβέρνηση της Πολωνίας δεν επαιτεί την βοήθεια κανενός, αλλά την ζητά με βάση τα πεπραγμένα της. Και σε ό,τι με αφορά, αυτή θα είναι και η στάση μου στη συνάντηση Κορυφής της ΕΟΚ στο Δουβλίνο. Αυτή λοιπόν είναι η απάντησή μου στη δικιά σας ερώτηση κ. Φάτση.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΤΣΗΣ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ): Κάπου μας έχετε μπερδέψει, κ. Πρόεδρε. Όχι τόσο από το γεγονός ότι τη στιγμή που εσείς εκφράζετε την εκτίμησή σας για τη συνέπεια που επιδεικνύει στην τήρηση του προγράμματός του ο Γιαρουζέλσκι, ο συντηρητικός ει μή τί άλλο Μητσοτάκης στέλνει μήνυμα στον Βαλέσα. Δεν είναι τόσο αυτό, όσο η μεγάλη κουβέντα που είπατε χθες ότι συντελείται τώρα στην Πολωνία ένα νέο πείραμα στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο και μάλιστα προς την κατεύθυνση της αυτοδιαχείρισης. Εφόσον επιμένετε σ' αυτό, πώς μπορείτε να μας το αναπτύξετε;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Εγώ νόμιζα ότι θα με ρωτήσεις κάτι ακόμα πιο δύσκολο. Ότι κάποτε είπα στο λόγο της Νεολαίας το 1979, ότι η "Αλληλεγγύη" είναι ένα από τα σημαντικότερα, το δεύτερο μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση κίνημα. Άραγε, είμαι τώρα συνεπής; Πρώτα, η απάντηση σ' αυτό.

Η "Αλληλεγγύη" πρόκειται είχε όλα τα στοιχεία που μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια ειρηνική αλλαγή, που θα πάρει όμως σημαντικό χρόνο. Χρειαζόταν και επιμονή και υπομονή. Για λόγους που δεν μπορώ εγώ να κρίνω, ούτε να ξέρω, ο ρυθμός της αναμέτρησης προχώρησε με τόσο γρήγορα βήματα, ώστε να προκαλέσει τη μεγάλη σύγκρουση. Κινήματα που είναι επαναστατικά, που προσβλέπουν σε κάποια αλλαγή μεγάλων διαστάσεων, θα πρέπει να ξέρουν πότε κάνει κάποιος τί. Το πότε, το τί. Εάν τα προοδευτικά ριζοσπαστικά κινήματα δεν είναι σε θέση να λειτουργήσουν μέσα στο πλαίσιο των διαμορφωμένων ιστορικών δυνατοτήτων, τότε μεταβάλλονται σε άρνηση και επικίνδυνη άρνηση, γιατί υπάρχει η οπισθοδρόμηση, το πιασίδιο. Δυστυχώς, αυτή είναι η κρίση μου για την "Αλληλεγγύη". Δεν αλλάζω μια κουβέντα, από αυτές που είπα το '79, αλλά προσθέτω αυτό. Και προσθέτω επίσης, ότι ο Γιαρουζέλσκι είναι πατριώτης που μέσα στα πλαίσια τα ιστορικά που διαδέχεται ο ίδιος και η Πολωνία - και ελπίζω να μην μου ζητήσετε να σας πω ποιά είναι αυτά, είσθε όλοι έξυπνοι και ικανοί να γνωρίζετε τί εννοώ - σ' αυτά τα πλαίσια μέσα προωθεί στο μέτρο του ανθρωπίνως δυνατού - θα το τονίσω αυτό - μιαν αλλαγή που ίσως να μην είναι τόσο πανταχθερή, όσο άλλες περιπτώσεις, αλλά που βήμα - βήμα θα κερδίσει έδαφος, εάν δεν σαμποταρισθεί με αποφασιστικό τρόπο από οποιαδήποτε πλευρά.

Πιστεύω ότι είναι μεγάλη κουβέντα να πει κανείς για αυτοδιαχείριση. Αυτοδιαχείριση γιουγκοσλάβικου τύπου, όχι. Αλλά, ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων σε αποφάσεις, ναι. Και σε ό,τι αφορά την πολιτική δομή της χώρας είναι δέσμευση δικιά του να δώσει με την πάροδο του χρόνου, όσο μεγαλύτερο δυνατό κύρος μπορεί να δώσει στη Βουλή, σε σχέση με άλλες πολιτικές δυνάμεις και θεσμούς της χώρας του. Αν θέλετε, με πιστεύετε, αν δεν θέλετε, δεν με πιστεύετε. Αλλά αυτή είναι η πεποίθησή μου.

ΔΑΜΠΡΟΣ ΠΕΤΣΙΝΗΣ (ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ): Κε Πρόεδρε, παρά το γεγονός ότι ο Γιαρουζέλσκι και η πολωνική Κυβέρνηση έχουν πάρει αρκετά μέτρα για την ομαλοποίηση της κατάστασης, έχουν δώσει αμνηστία και εν πάση περιπτώσει φαίνεται ότι η κατάσταση στη Πολωνία κάθε άλλο παρά δικτατορία δείχνει, όπως διαπιστώσαμε. Εν τούτοις, οι δυτικές χώρες και οι ΗΠΑ επιμένουν στις κυρώσεις τους και στα μέτρα κατά της Πολωνίας. Σε τί αποβλέπουν, κατά την άποψή σας, με την συνέχιση της πολιτικής αυτής;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Πρώτα απ'όλα το ότι ο Γιαρουζέλσκι φοράει στρατιωτική στολή, δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε παρανόηση ότι πρόκειται για ένα στρατιωτικό καθεστώς. Θα ήταν λάθος.

Σε ό,τι αφορά το άλλο που λες, αυτό ανήκει σε συγκεκριμένους συνειδητούς στόχους των ΗΠΑ κατά κύριο λόγο, που περνάνε με κάποιο τρόπο και στη Δύση - όχι πάντοτε και όχι ολοκληρωμένα - που αποσκοπούν στην αποσταθεροποίηση της πολιτικής δομής των Ανατολικών Χωρών, των χωρών του Ανατολικού Συνασπισμού. Αυτό, είναι πάρα πολύ σαφές.

Και πρέπει να τονίσει κανείς και κάτι άλλο. Δεν βλέπω γιατί μια Κυβέρνηση που ανήκει σε άλλο στρατόπεδο πολιτικό, στρατιωτικό, να πρέπει να περάσει εξετάσεις στη Δύση. Από εξετάσεις στη Δύση πρέπει να περάσουν αυτοί που ανήκουν στη Δύση, όπως η "κυρία" Τουρκία. Αλλά δεν έχω δει τις ΗΠΑ να αποκλείουν, να απομονώνουν την Τουρκία, διότι εκτελεί, φυλακίζει και βασανίζει κάθε μέρα. Όταν το κάνουν αυτό οι ΗΠΑ, τότε θα καταστούν αξιόπιστες. Όχι, πριν από αυτό.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ): Κουβεντιάσατε καθόλου για τις σχέσεις της Εκκλησίας με το Κράτος αυτή τη στιγμή; Για τον ρόλο ειδικότερα του Πάπα, ενδεχομένως;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Για τον Πάπα συγκεκριμένα όχι. Για το ρόλο της Εκκλησίας ναι. Υπάρχει, νομίζω, μια ισορροπία την οποία έχουν και οι δύο πλευρές κατορθώσει να διαμορφώσουν. Αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχει ταύτιση απόψεων ή αποδοχή από την Εκκλησία του σημερινού καθεστώτος, αλλά υπάρχει αυτό που λένε οι Αμερικανοί "walking relationship", μια "σχέση που να περπατάει", ένα "modus vivendi", θα έλεγα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΛΑΚΟΣ (ΕΡΤ -1): Κύριε Πρόεδρε, περιμένετε αντιδράσεις από τη Δύση για το ταξίδι σας στην Πολωνία;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Είμαι συνηθισμένος. Περιμένω, βεβαίως, αλλά όταν είμαστε ιστορικά δικαιωμένοι και όταν από αύριο, μεθαύριο θα έρχονται όχι μόνον Υπουργοί Εξωτερικών, αλλά και Πρωθυπουργοί από τη Δύση, τότε οψόμεθα.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (ΒΗΜΑ): Ο Fabius (Πρωθυπουργός της Γαλλίας), θα έρθει;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν το γνωρίζω, αλλά πιστεύω ότι θα έρθουν όλοι..

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΤΣΗΣ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ): Θα μου επιτρέψετε και πάλι κ.Πρόεδρε ως προς αυτές τις πρωτοβουλίες σας, κάποιος τις χαρακτηρίσει σαν έναν ρόλο γεφυροποιού δικό σας σε διεθνές επίπεδο. Δεν σημαίνει αυτό αναπόφευκτα και κάποια έκπτωση αρχών;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι. Παλεύουμε για τις δικές μας αρχές στη χώρα μας. Και είμαστε ανένδοτοι και άκαμπτοι στη πορεία προς τη μεγάλη Αλλαγή. Δεν θεωρούμε εμείς ότι μπορούμε να κρίνουμε καθεστώτα, αλλά έχουμε όχι δικαίωμα, καθήκον έστω και ως μικρή χώρα, να συμβάλουμε στη διατήρηση της ειρήνης από την οποία εξαρτάται το μέλλον όλων μας.

Με βάση αυτή τη πεποίθηση, η προσπάθεια να συμβάλουμε στην γενικότερη ύφεση και στον διάλογο - αν θέλετε - γίνομαι γεφυροποιός. Και γίνομαι γεφυροποιός-στο μέτρο που το αντέχουν οι πλάτες της Ελλάδας και οι δικές μου- Βορρά και Νότου, Ανατολής και Δύσης.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ (ΜΕΣΗΜΕΡΙΝΗ): Κύριε Πρόεδρε, παρατηρούμε στο κοινό ανακοινωθέν ότι η αναφορά στο Αιγαίο είναι το μόνο σημείο, όπου οι δύο πλευρές δεν ταυτίζονται, αλλά εκφράζει η κάθε μία την άποψή της.....

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Διότι υπάρχει η μήτρα των δυνατοτήτων και των δεσμεύσεων που βάσει κάποιους περιορισμούς στην συμπαράταξη σε ένα τέτοιο θέμα.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (ΒΗΜΑ): Κύριε Πρόεδρε, ο Γιαρουζέλσκι σας είπε συγκεκριμένα μέτρα προς/π^{τη} έλευθεροποίηση; Μπορείτε να μας πείτε μερικά;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν νομίζω πως είναι η στιγμή τώρα στο αεροπλάνο να κάνω καμιά "πρες-κόμφερανς". Ναι. Πορεύεται προς την ομαλοποίηση και την φιλελευθεροποίηση με την έννοια που μπορεί κανείς να αποδώσει σ'ένα ανατολικό καθεστώς, φυσικά.

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ): Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει καμιά διαφοροποίηση στην πολωνική θέση, σε ό,τι αφορά τη θέση στο Αιγαίο, από τις άλλες χώρες του ανατολικού μπλόκ; Έστω καμιά απόχρωση;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Νομίζω ότι είναι η πρώτη φορά ουσιαστικά που παρουσιάστηκε σε κάθε λεπτομέρεια στον Γιαρουζέλσκι το ελληνοτουρκικό πρόβλημα. Νομίζω πως τον εντυπωσίασε. Νομίζω πως έχει κατανόηση. Και νομίζω επίσης ότι δεν μπορεί να πει περισσότερα.
